

Hyvinvoinnin tilannekuvia Pohjois-Pohjanmaalta

Pohjois-Pohjanmaan tilannekuvaseminaari 3.3.2021
Suunnittelupäällikkö Ilpo Tapaninen

7 NOSTOA TILANNEKUVASTA

VÄESTÖ

Väestö- ja työpaikkakehitys eriytyy maakunnan sisällä

ALUETALOUS JA YRITYSTOIMINTA

Pohjois-Pohjanmaalla talous on ollut viime vuosina hyvässä vireessä – aluetalouden mittareilla kirittävää kuitenkin riittää

TYÖLLISYYS

Korona aiheuttamat kolhut moniin muihin maakuntiin verrattuna keskimäärin pienempiä

OSAAMINEN JA KOULUTUS

Nuorten maakunnan kannalta suuri haaste on vastavalmistuneiden työllistyminen

OSALLISUUS JA HYVINVOINTI

Pohjois-Pohjanmaan paradoksi – monilla hyvinvoinnin kokemuksellisilla mittareilla tarkasteltuna Suomen kärkeä, mutta sairastavuudessa maakuntien häntäpäässä

YHDYSKUNTAKEHITYS JA ILMASTONMUUTOS

Työmatkojen pituudet jatkaneet kasvua - samalla Pohjois-Pohjanmaa mukana laajakaistayhteyksien kehityksessä maakuntien kärkiporukassa

Kasvihuonekaasupäästöt asukasta kohden Suomen korkeimmat - ilmastomuutoksen päästöjen hillinnässä töitä riittää

Kasvu, oppiminen ja kasvuyhteisöt

Maakunnassa muutos- ja kehittämistarpeita on tunnistettu ja työtä on tehty pitkäjänteisesti lapsiperheiden palveluiden kehittämisessä.

Pohjois-Pohjanmaalla on paljon lapsiperheitä ja nuoria: joka kolmas pohjois-pohjalainen on alle 24-vuotias. Pääosin lapset, nuoret ja perheet voivat Pohjois-Pohjanmaalla hyvin, mutta alueelliset erot palvelujärjestelmän rakenteissa, sisällössä, resursseissa ja toimintamalleissa ovat kasvattaneet erityisesti raskaiden ja kalliiden erityispalvelujen tarvetta ja kustannuksia.

Suurin osa pohjoispohjalaisista lapsista on tyytyväinen elämäänsä. Siitä huolimatta kuitenkin noin viidesosa lapsista ja nuorista kokee tai on kokenut ahdistusta ja epävarmuutta.

Koronaepidemian poikkeusjärjestelyiden aikana lukiolaisten ja ammattikoululaisten henkinen hyvinvointi on heikentynyt ja tuen tarve kasvanut.

Erityisesti nuorten 18-24 –vuotiaiden mielenterveysongelmien kasvuun peilaten Pohjois-Pohjanmaalla lasten ja nuorten kokemaan ahdistukseen ja epävarmuuteen on syytä suhtautua vakavasti.

Vapaa-aika

Nuoret tietävät muuta maata paremmin, millaisia harrastusmahdollisuuksia heidän asuinalueellaan on tarjolla, mutta muuta maata suurempi osuus nuorista kokee harrastuspaikkojen sijaitsevan liian kaukana tai kiinnostavien harrastusten olevan liian kalliita.

Noin 40 prosenttia kotona asuvista nuorista on korona-aikana viettänyt enemmän yhteistä aikaa vanhempiensa kanssa, mikä on koettu pääsääntöisesti myönteisenä

Kuntien nettokustannukset (kulttuuritoiminta) euroa/asukas Pohjois-Pohjanmaa jää kolmanneksi viimeiseksi maakuntien vertailussa. Kirjastotoimen osalta Pohjois-Pohjanmaan kunnista 2/3 satsaa enemmän kuin kunnat keskimäärin.

Lasten ja lapsiperheiden osalta korostuvat matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksien lisääminen, lähipalveluiden turvaaminen sekä koulujen kerhotoiminnan kehittäminen.

Osallisuus

Pohjoispohjanmaalaiset kokevat elämänlaatunsa 4. parhaaksi.

Yläkouluikäisten tarpeellisuuden kokemus on maan huippua.

Kuntajohdon osallisuusluku (kuvastaa hallinnollisia osallisuuskäytänteitä) →
Osallisuus v. 2019 Pohjois-Pohjanmaalla "hyvä".

Yläkouluikäiset nuoret eivät koe saavansa apua, erityisesti tytöt kokevat näin.

Parannettavaa kuntajohdon osalta osallisuusohjelmien toteutumisessa
ja kuntalaisten mahdollisuuksissa osallistua kuntatalouden suunnitteluun.

Lapsiperheköyhyydessä on huomattaviakin eroja kuntien välillä.

Pohjois-Pohjanmaalla tarvitaan
vielä systemaattista osallisuustyötä kunnissa

Taloudellinen toimeentulo

Maakunnan kokonaiskuvassa monet hyvinvointiin liittyvät tekijät (mm. koulutustaso) ovat kehittyneet myönteisesti 2000-luvulla.

Kokonaiskuvassa monet tilastoindikaattorit (esim. toimeentulotuen saajat eri väestöryhmissä) ovat koko maahan verrattuna keskimääräistä paremmat.

Maakunnassa voimakas sisäinen polarisaatio (mm. väestön keskittyminen, ikä- ja sukupuolirakenne, huoltosuhte, työllisyys, osaaminen ja koulutus). Myös taloudellisen toimeentulon mittarit kertovat isoista eroista kuntien välillä.

Maakunnista eniten sellaisia asukkaita (lähes viidesosa), jotka olivat joutuneet tinkimään ruoasta, lääkkeistä ja lääkärikäynneistä rahan takia.

Erityisesti perheiden pienituloisuutta ja koettua vähävaraisuutta kuvastavat mittarit ovat alueella koko maahan verrattuna keskimääräistä huonommat.

Panostaminen taloudellisen huono-osaisuuden torjumiseen parantaa alueiden elinvoimaa.

Työ ja toiminta

Työllisyyden ja työttömyyden näkökulmasta Pohjois-Pohjanmaa asemoituu koronavuoden tilanteessa varsin hyvin maakuntien joukossa.

Nuorisotyöttömyys on laskenut vuodesta 2015 aina vuoteen 2019 saakka.

Pohjois-Pohjanmaalla on ollut vahva digitalisaatio jo luontaisesti. Alueella on korkeasti koulutettuja työntekijöitä, ja digiloikka, joka otettiin etätyöskentelyn myötä, on tätä helpottanut.

Korona-aika heikentää heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä, kun vapailla markkinoilla on aiempaa enemmän potentiaalista työvoimaa.

Erityinen huoli vastavalmistuneiden työhön kiinnittymisestä.

Pitkäaikaistyöttömyys kasvussa.

Suuri tarve edistää työvoiman kysynnän ja tarpeen kohtaantoa.